

Hästar som terapi mot drogmissbruk i Italien

Text och foto Petra Carlsson

Alldeles blå är ögonen på det lilla, men högresta, fölet som tittar nyfiket på mig. Så vacker och så orädd. När stuterichefen, Francesco Carbone, öppnar boxdörren är den fyra månader gamla fölungen inte sen att ta några snabba steg emot oss. Och han tar gärna emot mina smekningar över den lena hårremmen. Ivrig till kontakt och full av tillit är han helt ovetande om att det inte är självklara egenskaper. Inte heller vet han att han och de andra hästarna i stallet är en viktig länk tillbaka till livet för sina skötare.

Jag befinner mig på behandlingskollektivet San Patrignano, som inte bara huserar ett av Italiens ledande stuterier, utan som också är den största rehabiliteringsanläggningen för drogmissbrukare i Europa. Och den mest effektiva: Statistiken visar 72 procent lyckad återanpassning jämfört med 18-30 procent på andra håll runtom i världen.

Vi befinner oss högt uppe på de grönklädda kullarna som reser sig i närheten av Adriatiska havet. Bortom rader av vinstockar och vidsträckt hagar skymtar silhuetten av Rimini. San Patrignano öppnade sitt stall under tidigt 80-tal, tack vare grundaren Vincenzo Mucciolis passion för hästar och hans stora kunskap om uppfödning.

Arbetet med hästarna är ett viktigt sätt att återanpassa och integrera de f.d. missbrukarna socialt. De starka banden som knyts mellan människa och häst har visat sig vara ett exceptionellt terapeutiskt verktyg. Genom hästarna går det att komma ifrån sina svårigheter att relatera till andra, vilket är ett vanligt problem bland drogberoende och andra marginaliserade individer.

- Sakta men säkert kan man på nytt bygga upp tillit och empati, samtidigt som man lär sig ett yrke,

säger Francesco, när han stänger dörren om Catai.

Själv kom han hit efter att hans mamma förstått att han hade drogproblem. Hästar var inget nytt för honom.

- Min mamma drev ett ridcenter och jag var mycket förtjust i hästar. Jag kom hit 1991 och jag är fortfarande kvar, säger han och skrattar.

- Men nu arbetar jag förstås här, tillägger han.

Efter att han avslutat sitt rehabiliteringsprogram blev han ombedd av Vincenzo Muccioli att stanna kvar och hjälpa honom med uppfödningen, som Francesco nu ansvarar för. Han berättar med inlevelse om spänningen att följa blodslinjerna och se vilka ston och hingstar som passar ihop.

Framgångsrika hopphästar

San Patrignano föder upp hästar med bra blodslinjer för hoppning och har bland sina uppfödningar hästar med många nationella och internationella segrar. Såväl OS som VM.

Catai kan nå långt. Det lilla fölet har bästa tänkbara blodslinjer både

på mödernet och fadernet. Mamma är San Patrignanos mest berömda avelssto, Weihaiwej, som Franke Sloothaak vann VM på i Haag 1994, när han red för San Patrignano.

Pappa till Catai är San Patrignanos framgångsrika hopphäst Nadir, som rids av holländaren Jerry Smit, som nu tävlar för Italien, sponsrad av San Patrignano. Nyligen blev han italiensk mästare, berättar Francesco.

Weihaiwej är inte här för tillfället. Hon har åkt i väg för att på nytt bli mamma till ett föl genom embryotransfer. Av hennes sju föl är det bara Catai som fått ära hennes blå ögon.

I en box en bit bort står Beijing, som också är Weihaiwejs föl.

Francesco berättar att San Patrignano är hem för flera avkommor till topphingstar. Han nämner Voltaire, Le Tot de Semely, Zeus, Narcos II, Olisco, Carnute, Cassini.

- Totalt finns ca 80 hästar i stallet, varav 15 för närvarande tävlar på nationell och internationell nivå. Av de 20 utvalda avelsstona är Weihaiwej mest berömd. Förutom Nadir finns

ytterligare fyra avelshingstar: Avenir, Horowitz, Ryon d'Anzex och Up Market, informerar Francesco.

Här bland hästarna arbetar ett 30-tal av de f.d. missbrukarna. Förutom den terapeutiska verkan stallmiljön har, får männen en chans att lära ett yrke som hästskötare, hovslagare, veterinärsassistent eller näringsexpert. San Patrignano har sin egen veterinärklinik som drivs av Giacomo Muccioli, som tillsammans med sin bror Andrea tagit över driften av San Patrignano efter faderns död. Hit till kliniken kommer även hästar utifrån. Kliniken har specialiserat sig på ortopedi för hopphästar och samarbetar med några av världens bästa veterinärklinikerna.

En av dem som valt att arbeta som hästskötare i stallet är Ambrogio. Han tar hand om några av de gästande hästarna som står inne i boxarna, innan han leder ut Erin Brokovich och hennes föl Cinderella till paddocken.

San Patrignano och hästarna har kommit att betyda mycket för honom, säger han och ser ömt på det lilla fö-

let, som tar vilda glädjeskutt när hon släpps fri.

När jag besöker anläggningen i juni är man i full gång att förbereda sommarens stora internationella hopptävling, den årliga Vincenzo Muccioli Challenge.

Francesco Carbone visar stolt upp utomhusarenan med sitt välskötta gräs, som noga vårdas för att ge perfekt underlag, när snart större delen av världseliten kommer att vara på plats.

En svalkande bris får de välandade buskarna att rassla till. Här från höjden är utsikten milsvid. I fjärran skimtar havet och Riminis många hotell.

Ryttar-EM 2005

Svenska tv-tittare kunde stifta bekantskap med den vackert belägna utomhusarenan för två år sedan när EM i hoppning gick här. En av medarrangörerna var då ECAD, European Cities Against Drugs, och ett av ansiktena utåt för att sprida San Patrignanos antidrog-budskap var Malin Baryard. Då fick några av de unga män och kvinnor som levde på behandlingskollektivet chansen att vara med och arrangera det stora evenemanget. En bred internationell publik fick också upp ögonen för San Patrignanos humanistiska och sociala budskap. Förra året utsågs San Patrignano av L'année Hippique, som

klassar all världens hästshower, som årets bästa utomhushästshow, medan Göteborg tog hem priset för bästa inomhusshow.

På SanPa, som centret kallas av sina invånare, satsar man på hög kvalitet. Däri ligger en del av filosofin. Det är inte bara topphästar som föds upp här. Här tillverkas också prisbelönta viner, liksom möbler och hantverk som varje år visas på mässan Maison des Objects i Paris. Detta genererar stolthet och värdighet och en chans för de f.d. missbrukarna att hitta en plattform varifrån de kan ta steget tillbaka in i samhället efter avslutad rehabilitering.

- Tanken är just att satsa på att ge

gästerna, som de f.d. missbrukarna kallas, högkvalitativ yrkesutbildning, berättar Monica Barzanti som är en av de pressansvariga på kollektivet.

Vi gör sällskap över en lång lunch. Långborderna är täckta med rödvitru-tiga dukar och flaskor med vin och vatten har placerats ut. Sorlet är högt och rätterna flera, som sig bör under en italiensk familjemiddag.

- Det är bara det att vi är runt 1800 personer. Så många lever och arbetar på San Patrignano, som är som ett eget litet samhälle.

Monica serverar mig av bordsvinet, som är gjort på druvor av Sangiovese och Rubicone, som växer på sluttningarna runtomkring. Hon berättar

att centret är till ungefär 70 procent självförsörjande och att ett 50-tal olika yrken finns representerade.

80 procent av ingredienserna som ingår i måltiderna produceras på den 250 hektar stora egendomen. Kända köksmästare och konditorer sponsrar verksamheten genom att under några veckor varje år komma hit och kostnadsfritt lära ut sina färdigheter.

Efter några färska persikor, som serveras till dessert, blir jag visad runt på ägora. Vi åker bl a förbi sjukhuset, elcentralen, biografen, rörmokeriet, snickeriet, tvätteriet och mejeriet.

Vägarna är på sina håll branta och i hagarna går hästar, kor och får och betar.

Monica har varit med och arbetat här sedan 1979, ett år efter det att Vincenzo Muccioli startade verksamheten. Monica pekar ut villan där allt började, där Vincenzos familj tog emot en liten grupp unga missbrukare.

När han dog 1995 hade verksamheten vuxit betydligt och flera filialer hade öppnats på andra håll i Italien. Runt om i världen har också flera behandlingscentrer inspirerats av San Patrignanos modell.

Människan i centrum

Det som skiljer San Patrignano från många andra behandlingshem är att man här inte använder någon form av farmaceutiska substitut för drogerna.

Man fokuserar istället helt och hållet på människan.

- Bland de problem som påverkar den drogberoende är användandet av droger det minst relevanta, menade Vincenzo Muccioli. Han uttryckte att kärnan till problemen inte är drogerna eller oförmågan att avhålla sig från dem. Problemet är de rädslor och svarta hål som hotar att sluka en person. Det är med dessa man måste arbeta.

- De värderingar man arbetar efter är baserade på värdighet, ärlighet, ansvarstagande och respekt - för sig

själv och andra, för att få ett slut på beroendet och den sociala marginaliseringen, berättar Monica.

Rehabiliteringen är gratis för dem som behöver den. Verksamheten finansieras genom försäljningen av fina hästar och högkvalitativa produkter samt genom privata och offentliga bidrag.

För gästerna finns inga standardiserade avväjningsprogram och ingen minimi- eller maximitid för vistelsen. Återhämtningen är individuell med en genomsnittsvistelse på ca tre år. Under åren har centret tagit

emot fler än 20.000 män och kvinnor som behövt hjälp.

Carlo Bozzo, som nu är presschef, är en av dem. Jag träffar honom utanför stallet, dit jag återvänder med Monica Barzanti efter vår rundtur. Vi slår oss ner på en bänk och Carlo berättar. Han kom hit 1991, direkt från fängelset. Då hade han hållit på med droger i över tio år.

- Jag hade konstigt nog aldrig sett en häst i verkligheten, säger han och höjer på ögonbrynen.

Han hade i och för sig bott i städerna: Genua, London och Milano.

Han tyckte inte om hästarna när han först stod öga mot öga med de stora varelserna och han förstod ingenting om hur en häst kommunicerar. Till en början.

- Det är det som är så fantastiskt. En drogmissbrukare behöver ett nytt sätt att knyta an för att få kontakt med andra personer. För en missbrukare tänker bara på sig själv. Han tänker varken på andra eller på sitt eget beteende.

Ett nytt språk

Men är man nära en häst och arbetar med dem varje dag, så måste man för första gången i livet lära ett annat språk, menar han.

- Du måste lyssna, du måste se och du måste förstå. Det är revolutionerande för en missbrukare. Det är ett nytt sätt att bygga relationer till andra. Hästen öppnar en dörr. Och genom denna dörr kan andra människor komma in. Och det går att lämna drogerna bakom sig. Så var det för mig och det är anledningen till att det finns hästar på SanPa.

I andra hand har de framgångsrika hopphästarna blivit ett större verktyg för att nå ut med San Patrignanos värderingar utomlands, tillägger han. Carlo berättar om hur han lärde sig rida.

- Jag var, och är fortfarande, en dålig ryttare.

Skrattande nickar han mot Francesco Carbone, som också slagit sig

ner och faller in i skrattet. Francesco var hans instruktör på den tiden. Carlo minns fortfarande tjusningen under den första galoppen på stranden.

- Du kan vara ledsen eller känna ilska eller smärta. Men när du är tillsammans med en grupp ryttare och börjar galoppa så förändras någonting inom dig. Du känner naturen, du känner hästen, du ser dina vänner. Och ditt sinne och din själ förändras en aning, säger han lyriskt.

Så fann han en anledning att vakna upp till en ny dag.

- En underbar sak med hästar är att de älskar dig. De vill inte ha något annat av dig, inte pengar, inte makt, inte skönhet. När du öppnar boxdörren på morgonen och ett föl kommer för att leka med dig, är det en stor hjälp för att överkomma dina problem.

Monica tillägger:

- En viktig sak är att hästen accepterar dig hur du än är. Den ifrågasätter dig inte. Den dömer dig inte. Det är det en drogmissbrukare alltid räds, att bli bedömd av andra. Och han dömer sig själv för att vara misslyckad. Rädslan att bli bedömd av andra gör att han försöker undvika relationer.

Carlo instämmer och återgår till sin historia. Han lämnade centret efter knappt tre års behandling, flyttade tillbaka till Genua och började ett nytt jobb. Men han behöll kontakten med flera han träffat på San Patrignano, bland dem Vincenzo Muccioli, som året därpå bad honom komma tillba-

ka och arbeta på pressavdelningen.

Nu är det Carlo som håller i kontakterna med toppryttarna. Beerbaums har precis tackat ja till det stundande evenemanget, liksom familjen Whitaker. Han räknar upp en massa kända namn. Ännu vet han inte säkert om någon av de svenska ryttarna kommer till tävlingen, som krockar med Falsterbo. Men han hoppas att Rolf-Göran Bengtsson, Helena Lundbäck och Malin Baryard ska komma.

Malin har han ett extra gott öga till.

- Hon är verkligen en San Patrignano-vän. Hon hjälpte oss mycket inför EM. Vi tog bilder hemma hos Malin Baryard som vi fick använda fritt för att sprida som information om San Patrignano runt om i världen.

Solen har mattats och dimman från havet har lagt sig över de böljande kullarna, när Carlo avslutat sin berättelse. Hästarna, som innehar huvudrollerna i mångas historier, går precis som förut helt lugnt och betar på sluttningarna. De har räddat många tillbaka till ett anständigt liv.

Carlo Bozzo har inte bara lärt sig att kommunicera med hästar, nu är han presschef för de stora tävlingarna.

- Jag är den förste presschefen för ett europeiskt mästerskap som är f.d. drogmissbrukare, säger han med ett stolt leende.

- Jag tror det till och med är ett världsrekord.

